

zone2source

GROUP EXHIBITION

10 juli–18 september 2022

OUR LIVING SOIL

VERHALEN OVER ONZE RELATIE TOT DE AARDBODEM

**masharu, Jasper Coppes & Esmee Geerken, Jacqueline Heerema,
Kate Foster, Miek Zwamborn & Rutger Emmelkamp,
De Onkruidenier, Debra Solomon**

*Our Living Soil is onderdeel van de SHADOW FLORIADE, proeftuin voor kunst en ecologie
ter gelegenheid van 50 jaar Amstelpark 22 april – 16 oktober 2022*

het Glazen Huis,
Amstelpark, Amsterdam
vrijdag–zondag • 13–17 uur

het Amstelpark is dagelijks
geopend van 8 uur tot een
half uur vóór zonsondergang

podium voor kunst, natuur & technologie

zone2source.net/ourlivingsoil

zone2source

OUR LIVING SOIL

10 juli – 16 september 2022

KUNSTENAARS / ARTISTS

**masharu, Jasper Coppes & Esmee Geerken, Jacqueline Heerema, Kate Foster,
Miek Zwamborn & Rutger Emmelkamp, De Onkruidenier, Debra Solomon**

In deze tweede tentoonstelling van de *Shadow Floriade* ter gelegenheid van 50 jaar Amstelpark (Floriade 1972) onderzoeken we letterlijk de schaduwkant van het park, met onze blik op de aardbodem en duikend in ondergrondse kennis.

Our Living Soil is een onderzoek naar de culturele betekenissen, representaties en de waarden van de aardbodem in een tijd van planetaire verandering. Mensen zijn op intieme wijze verbonden met de aarde maar de moderne mens heeft over het algemeen weinig begrip van de betekenis die de bodem heeft voor ons leven. Over de hele wereld wordt de vruchtbare bodem in toenemende mate bedreigd door intensief beheer en het korte termijn denken van monoculturen, met als gevolg vervuiling, verdichting, erosie, verzilting en verlies van vruchtbaarheid en biodiversiteit.

De gezondheid van onze bodem krijgt niet dezelfde aandacht als de gezondheid van onze lucht, rivieren en oceanen, klimaatopwarming of uitsterving van soorten. Maar bodemgezondheid, klimaatverandering, voedselproductie,

biodiversiteit en watervoorziening zijn echter allemaal onlosmakelijk met elkaar verbonden: het laatste State of Nature-rapport suggereert dat slecht landbouwbeheer de grootste impact blijkt te hebben op de natuur. Het historische misbruik van veengebieden in Nederland wordt recentelijk erkend in grootschalige veenrestauratie omdat veen de belangrijkste bodem is voor CO₂-opslag in het gevecht tegen de opwarming van de aarde.

In onze kapitalistische samenleving wordt de bodem gezien als een van de vele natuurlijke grondstoffen die we naar believen kunnen exploiteren. Maar de bodem is veel meer. Het is levend, voedend, en een gezonde bodem is essentieel voor al het leven op aarde, inclusief dat van de mens. We hebben nieuwe verhalen nodig om deze relatie tot de bodem opnieuw te begrijpen en te ervaren. Terwijl de wetenschap een versmalde specialistische blik werpt op bodemonderzoek speelt kunst een belangrijke rol in het verbeelden van en vormgeven aan nieuwe praktijken en verbeeldingen van de vele diverse culturele relaties die mensen met de bodem hebben. Kunstenaars stellen andere vragen en maken andere verbindingen waarmee juist de verstrengeling – het samen-leven van mensen en aarde – ervaren kan worden. We moeten in onze moderne mondiale wereld onze relaties tot de aarde die ons voedt opnieuw vorm geven, zodat ze opnieuw centraal komt te staan in het web van leven waarin we verstrengeld zijn.

In this second exhibition of the *Shadow Floriade* in the context of 50 years Amstelpark (FLoriade 1972), we literally explore the shadow side of the park, with our focus on the earth's soil and submerging in underground knowledge.

Our Living Soil is an investigation into the cultural meanings, representations and values of soil in a time of planetary change. Humans are intimately connected to the earth, but modern humans generally have little understanding of the significance of the soil for our lives. All over the world, fertile soils are increasingly threatened by intensive management and the short-term thinking of monocultures, resulting in pollution, compaction, erosion, salinization and loss of fertility and biodiversity.

The health of our soil does not receive the same attention as the health of our air, rivers and oceans, global warming or species extinction.

But soil health, climate change, food production, biodiversity and water supply are all inextricably linked: the latest State of Nature report suggests poor agricultural management appears to have the greatest impact on wildlife. The historical abuse of peatlands in the Netherlands has recently been recognized in large-scale peat restoration because peat is the most important soil for CO₂ storage in the fight against global warming.

In our capitalist society, soil is seen as one of many natural resources that we can exploit at will. But the soil is much more, it is alive, nourishing and healthy soil is essential for all life on earth, including that of humans. We need new stories to re-understand and experience this relationship to the bottom. While science takes a narrow specialist look at soil research, art plays an important role in imagining and shaping new practices and imaginings of the many diverse cultural relationships people have with soil. Artists ask different questions and make different connections with which the entanglement – the coexistence of people and soil – can be experienced. In our modern global world, we need to reshape our relationships to the earth that nourishes us, so that it will once again be central to the web of life in which we are entwined.

Zone2Source neemt deel aan een internationaal programma *Our Living Soil*, een ambitieus kunst-wetenschapsprogramma dat wordt ondersteund door de *World Congress of Soil Science* (31 juli tot 5 augustus 2022 in Glasgow) “to inspire a deeper public understanding of the importance of soils”. *Our Living Soil* neemt gedurende twee maanden (bij Zone2Source) op diverse locaties in het Amstelpark de vorm aan van een tentoonstelling met workshops, presentaties en een residentie met kunstenaars die zich op verschillende manieren bezighouden met aarde en land.

In het Glazen Huis is een groepstentoonstelling te zien met een nieuwe versie van *The Museum of Edible Earth* van masha-ru waarin de bezoeker eetbare aarde kan proeven en beschrijven, een audiovisuele installatie over bodemvervuiling door Jasper Coppes & Esmee Geerken, een werk over het belang van veenherstel in de strijd tegen de opwarming van de aarde door Kate Foster, een installatie over de aarde als levend klimaatarchief door Jacqueline Heerema gebaseerd op boringen in het park in 2019, en een werk dat het Isle of Mull verbindt met het Amstelpark door Miek Zwamborn & Rutger Emmelkamp. Debra Solomon toont een serie videowerken in de achterruimte van het Glazen Huis en een buiteninstallatie die zij ontwikkelde voor de Architectuurbiënnale in Venetië in 2021.

In juli 2022 werkt Jacqueline Heerema als kunstenaar in residentie in onze Park Studio in de Orangerie waar ze haar onderzoek naar Land in Wording in het Amstelpark voortzet

in interactie met gasten en parkbezoekers. Het collectief De Onkruidenier organiseert voor *Our Living Soil* diverse evenementen in de *SchaduwTuin*, een kunstenaarstuin die zij ontwikkelen in de Belgische Kloostertuin waar we letterlijk met onze handen in de aarde kunnen wroeten. Kate Foster woont de Congress of World Soil Science bij en ontwikkelt een artistieke reactie hierop, waarmee ze een verbinding maakt met *Our Living Soil*.

Tijdens *Our Living Soil* gaan we samen met de kunstenaars en publiek in debat in workshops, expedities en een slot symposium waarin we reflecteren op de betekenis van kunst die zich bezig houdt met veldwerk en het culturele belang van de aardbodem zodat we nieuwe verhalen gaan vertellen voor een nieuwe toekomst van mens en aarde.

Zone2Source participates in an international program *Our Living Soil*, an ambitious art science program supported by the World Congress of Soil 2022 (31 juli – 5 augustus) “to inspire a deeper public understanding of the importance of soils”. *Our Living Soil* will take place over two months at Zone2Source at various locations in the Amstelpark in the form of an exhibition, residency, events, by artists that focus on different ways to deal with the earth.

In the Glass House there is a group exhibition with a new version of *The Museum of Edible Earth* by masha-ru in which the visitor can taste and describe edible earth, an audiovisual installation about soil pollution by Jasper Coppes & Esmee Geerken, a work about the importance of peat restoration in the fight against global warming by Kate Foster, an installation about earth as a living climate archive by Jacqueline Heerema based on drilling in the park in 2019, and a work connecting the Isle of Mull with the Amstelpark by Miek Zwamborn & Rutger Emmelkamp. Debra Solomon shows a series of video works in the back space of the Glass House and an outdoor installation she developed for the Venice Architecture Biennale in 2021.

In July 2022, Jacqueline Heerema works as an artist in residence in our Park Studio in the Orangerie where she will continue her research into Land in

Becoming in the Amstelpark in interaction with guests and park visitors. The collective de Onkruidenier organizes various events for *Our Living Soil* in the *SchaduwTuin*, an artist's garden that they are developing in the Belgian monastery garden where we can literally dig into the earth with our hands. Kate Foster attends the Congress of World Soil Science and develops an artistic response to it, connecting thereby the congress to *Our Living Soil*.

During *Our Living Soil* we will enter into a debate with the artists and the public in workshops, expedities and a closing symposium in which we reflect on the meaning of art dealing with fieldwork and the cultural importance of the earth so that we can tell new stories for a new future for people and the earth.

De activiteiten van Zone2Source worden mede mogelijk gemaakt door

stimuleringsfonds
creatieve industrie

Our Living Soil wordt mede mogelijk gemaakt door

PUBLIEKSPROGRAMMA / PUBLIC PROGRAMME

10-07-2022

OPENING

Het Glazen Huis • 16.00-18.00

- Miek Zwamborn draagt twee gedichten voor
- een eetbare aarde proeverij met masharu
- ervaar de kwetsbare aarde met Jacqueline Heerema
- workshops De Onkruidenier in the *SchaduwTuin* (in de Belgische Kloostertuin)
- Miek Zwamborn recites two poems
- edible earth tastings with masharu
- experience the vulnerable earth with Jacqueline Heerema (Orangerie)
- workshops Onkruidenier in the *ShadowGarden* (Belgium cloister garden)

16-07-2022

WORKSHOP Future Gardening

Rietveldhuis • 14.00-17.00

Workshop veengrond-vrij-tuinieren door collectief RE-PEAT i.s.m. Kate Foster

Workshop peat-free gardening by collective RE-PEAT in collaboration with Kate Foster

04-09-2022

Amstelpark ZOMERFEEST / SUMMER FEST

- Proeverij met eetbare aarde met masharu
- doe mee aan workshops met De Onkruidenier in de *SchaduwTuin* en andere evenementen
- **OPENING** Orangerie, *Amstelpark* – *De bomen vertellen hun verhaal* met Elmo Vermijs
- join masharu for edible earth tastings
- engage with De Onkruidenier for workshops at the *ShadowGarden* and other events
- **OPENING** Orangerie, *The trees tell their story* with Elmo Vermijs

16-09-2022

Our Living Soil SYMPOSIUM

met / with Alexandra Toland (Field to Palette + curator We Are Compost / Composting The We at the CCA Glasgow) en anderen / and others (program volgt / forthcoming)

Foto: Thomas Lenden

... people, plants & animals breathe
... but earth also breathes
... is Earth alive??

... and I experience again an uncanny sensation
... the subsurface peat shrinks
... thus visualizing the sequence of peat, carbon storage, oxidation, land subsidence
... and this process is irreversible

Debra Solomon

Debra Solomon is een kunstenaar, onderzoeker en perma-cultuurexpert die pleit voor systemische verandering om de relaties tussen mens, bodem, andere organismen, stad en voedsel te heroverwegen. Ze bedacht het concept van Multispecies Urbanism in haar project voor de Architectuur Biënnale 2021 van Venetië. Aldaar toonde zij haar perspectief op rechtvaardige stedenbouw, dat gebaseerd is op wederkerige relaties tussen alle levende wezens. In *Our Living Soil* worden werken getoond die eerder te zien waren in Venetië: *Radical Observation* (een serie video's in de achterraimte van het Glazen Huis) *Infrasol* (een video over de relaties tussen mens en aarde) en *Rhizotrons* (installatie buiten het Glazen Huis).

Radical Observation

Radical Observation documenteert de praktijkgemeenschap van Voedselbos Amsterdam Zuidoost, terwijl zij 'radicale observatie'-oefeningen in dit voedselbos uitvoeren. De praktijkgemeenschap bestaat uit actieve bewoners van de K-Buurt, die samen leren hoe zij een 55 hectare groot voedselbos in de openbare ruimte kunnen begrijpen en ontwerpen. Debra Solomon ontwikkelde meer dan 40 oefeningen om bewustzijn over de natuurlijke wereld en ecosysteembeheer aan te leren voor een ieder die na wil denken over het ontwerp van de publieke ruimte en landschapsinterventies. De uitvoerders van

de oefeningen leren hun aandacht te richten op processen die met het verstrijken van tijd te maken hebben: planten die door de seizoenen heen groeien, plantgemeenschappen die door de ruimte zwerven, en habitats die steeds meer plant- en dierleven huisvesten.

Selectie van 13 korte video's uit een reeks van 40, camera en montage Juan Arturo García. Deze serie is in nauwe samenwerking met: Renate Nollen (Urbaniahoeve), Heidi Atmopawiro en de praktijkgemeenschap van het Voedselbos Amsterdam Zuidoost.

Rhizotrons

In vier doorzichtige bakken die naast het Glazen Huis staan, is de levende bodem bovengronds te bekijken. Deze serie kunstwerken draagt de naam *Rhizotrons*, dat verwijst naar de 'rhizosfeer': het wortelstelsel van planten en de daarin levende organismen. In de bakken zijn de rhizosferen van planten en bodems te zien afkomstig uit de Amsterdamse regio's Zuidoost en Noord. Een *rhizotron* is een laboratorium, een architectonische vorm en een technisch hulpmiddel om de levende ruimte van de aardbodem te observeren.

Kunstenaar: Debra Solomon, design Max Lipsey

Planten: Kwekerij de Ent, de Heliant, het Urbaniahoeve Voedselbos, DemoTuinNoord

Bodem: het Urbaniahoeve Voedselbos ecosysteem

Debra Solomon is an artist, researcher and permaculture expert who advocates systemic change to rethink the relationships between humans, soil, other organisms, city and food. She conceived the concept of MultiSpecies Urbanism in her project for the Venice Architecture Biennale 2021: the methods, values and domains through which other-than-humans are given a voice and people become participants in 'multispecies' communities. Here she shows her perspective on just urbanism, which is based on reciprocal relationships between all living beings: *Our Living Soil* shows works that were part of this exhibition: *Radical Observation* (video's back room) and *Rhizotrons* (outside installation).

Radical Observation

Radical Observation documents the Amsterdam Zuidoost Food Forest (VBAZO) community of praxis teaching themselves to understand and design the 55-hectare public space food forest. The short films show the VBAZO Community of Praxis conducting the Radical Observation exercises in the food forest. *Radical Observation* is a series of exercises developed by Solomon/Urbaniahoeve to teach natural world awareness and ecosystem stewardship. The exercises are intended

for anyone preparing to ask design questions about upcoming landscape interventions. The technique focuses attention on processes occurring over time; that is, plants growing throughout the seasons, plant communities wandering through space, and habitats accommodating ever more plant and animal life.

Selection of 13 videos of a series of 40, videography and editing Juan Arturo García. Produced in close collaboration with: Renate Nollen/Urbaniahoeve, Heidi Atmopawiro and the Amsterdam Zuidoost Food Forest Community of Praxis)

Rhizotrons

A series of 'rhizotrons' incorporate living soils and plants that allow visitors to experience the rhizosphere – the rootzones of an urban soil environment, specifically that of the Amsterdam regions Zuidoost and Noord. A rhizotron is simultaneously a laboratory, an architectural expression and a technical tool used to observe the most alive space of the soil below the soil's surface – the rhizosphere.

Artist: Debra Solomon, design Max Lipsey
Plants: Kwekerij de Ent, de Heliant, the Urbaniahoeve food forest DemoTuinNoord

Soils collaboration: the Urbaniahoeve food forest ecosystem in its entirety)

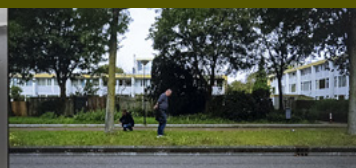

Foto: Thomas Lenden

Film still *Infrasol*

It's a Love story: Earthly provenance / Ancestral intimacy

Jacqueline Heerema

Jacqueline Heerema onderzoekt het fenomeen 'tijd' en beeldvorming over natuur-cultuur en klimaat in het ondergrondse landschap. Ze brengt daarbij een gelaagd verhalenlandschap aan het licht en toont de aardbodem als een levend klimaatarchief. Haar werk speelt zich af op het snijvlak van kunst met paleontologie, geologie, archeologie, ecologie en klimaat. Ze bevraagt welke waarde we toekennen aan de aardbodem en welke rol kunst en erfgoed heeft in het toekennen van waarde.

Aardse herkomst / Voorouder intimiteit

Aardse herkomst / Voorouder intimiteit is een groeiende installatie met een serie kwetsbare, tactiele objecten, die de bodem/aarde verheft tot de iconische oorsprong waaruit alle leven en ook kunst voortkomt. De titel verwijst naar de intieme sensatie die ontstaat door het afstoten en aantrekken van verschillende entiteiten. Bezoekers worden uitgenodigd tot aanraken om op deze wijze een diepere relatie met de bodem/aarde, tijd en klimaat te ontdekken en hun bevindingen te delen. De installatie in het Glazen Huis zal zich gedurende de werkperiode van Jacqueline in de Orangerie (5–31 juli 2022) verder ontwikkelen en aangevuld worden. Op *Land in Wording* (gelegen achter de vijver in het Amstelpark, waar Heerema eerder

onderzoek deed) komt een rituele buitensculptuur, waarmee onze percepties rondom *Land in wording* en de bodem als levende klimaatarchief in een ander daglicht komen te staan.

Dagzomen

Park Studio de Orangerie wordt in juli 2022 een proefondervindelijke testruimte voor ontmoetingen tussen mensen en de bodem/aarde, die leeft, ademt, groeit en krimpt. Jacqueline nodigt publiek uit om deel te worden van zintuigelijk onderzoek over het ervaren van kwetsbaarheid van de bodem/aarde. De titel 'Dagzomen' verwijst naar het onthullen of aan de oppervlakte komen van onderliggende aardlagen, die millennia lang het daglicht niet hebben ervaren.

Jacqueline continueert tijdens haar residentie een artistiek onderzoek dat ze eerder voor Zone2Source begon naar *Land in wording*, een plek in het Amstelpark waar, zoals de website van het Amstelpark ons vertelt, de originele bodem van vóór de Floriade (1972) nog zou bestaan. De verticale geschiedenis van dit stuk Amstelpark blijkt nog veel rijker te zijn. In 2019 deed Jacqueline in aanwezigheid van publiek en genodigden samen met een geoloog een 10 meter diepe grondboring naar een tijdsdiepte van ca. 6.000 jaar. Daarbij nodigde zij een klimaatwetenschapper, een filosoof en historicus uit om verhalen te vertellen over de aardlagen die een archief van duizenden jaren beslaat. Tijdens haar residentie afgelopen jaar bij het EKWC ontwikkelde ze de eerste stappen voor 'Aardtijd', een buitensculptuur voor *Land in wording* waar ze nu mee verder gaat.

Jacqueline Heerema investigates the phenomenon of 'time' and the perception of nature, culture and climate in the underground landscape. She reveals a layered story landscape and shows the earth as a living climate archive. Her work takes place at the intersection of art with paleontology, geology, archaeology, ecology and climate. She asks what value we assign to the earth's soil and what role art and heritage have in assigning value.

Earthly provenance / Ancestral intimacy

Earthly provenance / Ancestral intimacy is a growing installation with a series of fragile, tactile objects, which elevates the soil to the iconic origin from which all life and also art originates. The title refers to the intimate sensation created by the repulsion and attraction of different entities. Visitors are invited to touch in order to discover a deeper relation with the soil, time and climate and to share their findings. The installation in the Glass House will continue to develop and be supplemented during Jacqueline's work period in the Orangerie (July 5–31, 2022). On *Land in Wording* (located behind the pond in the Amstelpark, where Heerema conducted research

before), there will be a ritual outdoor sculpture, which will shed a different light on our perceptions around *Land in wording* and soil as a living climate archive.

Dagzomen

Park Studio the Orangerie will be a trial-and-error test space for encounters between people and the soil, which lives, breathes, grows and shrinks. Jacqueline invites the public to become part of sensory research about experiencing the vulnerability of the soil. The title *Dagzomen* refers to the revealing or surfacing of underlying earth layers, which have not experienced the light of day for millennia.

During her residency in the Orangerie, Jacqueline continues an artistic investigation she previously began for Zone2Source into *Land in wording*, a site in the Amstelpark where, as the website of the Amstelpark tells us, the original soil from before the Floriade (1972) is thought to still exist. The vertical history of this part of Amstelpark turned out to be much richer. In 2019, in the presence of the public and invited guests, Jacqueline, together with a geologist, documented a 10 meter deep drilling to a time depth of approximately 6,000 years. She invited a climate scientist, a philosopher and a historian to tell stories about the earth's layers that spanned an archive of thousands of years. During her residency last year at EKWC, she developed the first steps for "Earth Time," an outdoor sculpture for *Land in wording* which she will now continue.

Foto: Jacqueline Heerema

Lied voor Hazelaar en Berk & Land of Angry Waves

Miek Zwamborn & Rutger Emmelkamp

Hoe kan het landschap, door verschillende ogen gezien en op een meerstemmige en zintuiglijke wijze in kaart gebracht, nieuwe inzichten verschaffen, verhalen opwekken en mogelijkheden bieden voor een duurzamere relatie tussen mens en omgeving?

De installatie die Miek en Rutger voor *Our Living Soil* ontwikkelden, is een verbeelding van hun verkenning van het landschap rond Knockvologan op het Schotse eiland Mull waar ze wonen en een residentieplek voor kunstenaars organiseren. Hier leren ze samen van de grond waarop ze leven en brengen deze in kaart. Het brengt een veelheid aan ambachten, (visuele) verhalen, poëzie, vraagstukken en experimenten samen via tastbare en digitale media.

In *Lied voor Hazelaar en Berk* zoomen de kunstenaars in op de noordflank van Torr Fada; een dichtbegroeide helling met overblijfselen van het inmiddels zeldzame Keltische regenwoud en ruïnes van een van de vele dorpen op het Schotse eiland Mull. Schrale grond bood de Schots-Gaelisch sprekende bevolking een voedingsbodan waar vanuit een rijke cultuur kon ontstaan. Deze cultuur, van ver voor de bronstijd, is vanaf ±1750 doelbewust aangetast evenals de flora en fauna en voor het merendeel verdwenen (*Highland Clearances*).

Deze traumatische leegte roept vragen op over hoe nieuwkomers op het eiland zich tot dit gebied met haar complexe kwesties zouden kunnen verhouden. In deze installatie, die onderdeel is van een meerjarig en tentaculair onderzoek pogen Rutger en Miek dit landschap in al zijn tegenstrijdigheden onder de aandacht te brengen. Achter *Lied voor Hazelaar en Berk* ligt het idee dat humus, veen, zand, klei en gesteente cultuur genererende substanties zijn en dat de lokale bodemsamenstelling kan helpen met het invullen van de ontstane leegte.

De kunstenaars presenteren een kampement in aanbouw bestaande uit verschillende elementen zoals lokaal verzamelde natuurlijke materialen, aangespoelde koorden, opgegraven potscherven, ingelegde bast en bloesem, vulken, zeewieras, een apotheek, een korstmosalfabet uitgehouwen in takken, tekeningen en geluidsopnames. Ze presenteren ook *Land of Angry Waves*, een demo van een interactieve kaart in wording met daarop zes werken die betrekking hebben op het natuurreserveaat Tireragan en de baai van Knockvologan.

How can a landscape, seen through different eyes and mapped in a polyphonic and sensory way, provide new insights, generate stories and offer possibilities for a more sustainable relationship between man and environment?

The installation that Miek and Rutger developed for *Our Living Soil* depicts their exploring, mapping and learning of the ground they live on on the landscape around Knockvologan on the Scottish Island of Mull. It brings together a multitude of crafts, (visual) stories, poetry, issues and experiments with tangible and digital media.

In *Song for Hazel and Birch*, the artists zoom in on the northern flank of Torr Fada, a densely wooded slope with remnants of the now rare Celtic rainforest and ruins of one of the many villages on Mull. Poor soil provided the Gaelic-speaking population with a breeding ground from which a rich culture could develop. This culture, which dates back far before the Bronze Age, as well as the flora and fauna has been deliberately destroyed since ±1750 and has largely disappeared (*Highland Clearances*).

The traumatic void raises questions about how newcomers to the island might relate to this area and its complex issues. In this installation, which is part of a multi-year, multi-voiced research project, Rutger and Miek attempt to draw attention to this landscape in all its contradictions. Behind *Song for Hazel and Birch* lies the idea that humus, peat, sand, clay and rock are culture-generating substances and that the local soil composition can help fill the resulting void.

The artists present an encampment under construction consisting of various elements such as locally collected natural materials, beached cords, excavated potsherds, pickled bark and blossom, whelks, seaweed ashes, a pharmacy, a lichen alphabet carved into branches, drawings and sound recordings. They also present *Land of Angry Waves*, a demo of an interactive map in the making showing six works related to Tireragan Nature Reserve and Knockvologan Bay.

Foto's: Thomas Lenden

Jasper Coppes & Esmee Geerken

Jasper Coppes en Esmee Geerken richten zich in hun project op de recente discussie rondom verontreinigde bodems. We horen bijna wekelijks over PFAS, de onafbreekbare teflon deeltjes die tot in de diepste regionen van onze leefwereld zijn doorgedrongen. We komen er niet omheen: ons landschap, hoe pittoresk of wild het ook wordt vormgegeven, zit vol met verontreiniging. Toch blijft het moeilijk om tot een maatschappelijke bewustwording omtrent deze vervuiling te komen, ook omdat we de verontreinigende stoffen niet kunnen zien. Met hun video-installatie *Shadow Soil* willen Coppes en Geerken deze onzichtbare contaminanten zichtbaar maken en zo bijdragen aan een breder debat over onze omgang met 'grond'stoffen.

Shadow Soil richt zich op vervuild steenpoeder dat in diepe meren in Nederland werd geloosd. Op AMOLF, het instituut voor complexe materialen, waar Geerken artist in residence is, maakten ze scans van het poeder met een elektronenmicroscop. Daarbij troffen ze mysterieuze bolletjes aan bedekt met nano-deeltjes. Horen deze bolletjes thuis in de grond, of niet? Coppes en Geerken laten ze als vreemde objecten door het landschap zweven.

Hoe bewegen de nano-deeltjes zich binnen het ecosysteem van de plas? Twee transparante bezinkbuizen die bewogen kunnen worden in het midden van de tentoonstelling maken zichtbaar hoe traag het steenpoeder bezinkt, ten opzichte van het zand dat oorspronkelijk in de diepe plassen lag, en voor deze expositie uit een Amsterdamse *Anthroposol*, een bodem van geëxtraheerd zand, is gehaald.

Shadow Soil is een eerste test van het langere filmproject waar Coppes dit jaar aan werkt, waarin soortgelijke scans van gifstoffen zullen worden ingezet. De film wordt in het najaar van 2022, na *Our Living Soil*, afgerond en in samenwerking met Zone2Source in de bioscoop vertoond.

Met dank aan: Rustan Söderling, VRIZA: Lonnie van Brummelen en Hilde de Bruijn, Jordan Ellingwood, AMOLF Nanolab: Igor, Dylan en Hans, de AMOLF werkplaats: Jan, Iliya, Ricardo en Niels, de Self-Organizing Matter groep, met speciale dank aan Arno van der Weijden.

Jasper Coppes and Esmee Geerken project *Shadow Soil* revolves around the recent discussion on contaminated soils. Almost weekly we hear about PFAS, the non-degradable Teflon particles that penetrated into the deepest regions of our environment. Our landscape, no matter how picturesque or wild in design, is contaminated. Raising social awareness remains difficult however, partly because we cannot see the contaminants. With their video installation *Shadow Soil*, Coppes and Geerken aim to make invisible pollutants visible, to contribute to a debate around how we interact with our soils and grounds.

Shadow Soil investigates contaminated rock dust, a waste product from asphalt production, that was dumped in the deep lakes that were formed by sand extraction. At AMOLF, the institute for complex materials, where Geerken currently is artist in residence, they imaged the rock dust with a scanning electron microscope. Within the dust, they encountered mysterious micro-spheres, covered in nano-particles. Do these micro-spheres belong in the ground, or not? In their installation, the spheres float through the landscape, like alien objects.

How do the nano-particles and microspheres move within the lake's ecosystem? Two transparent settling pipes in the middle of the exhibition space that can be turned show how slowly the rock dust settles compared to the sand that has been extracted from the lakes, and now forms the 'Anthroposols' of Amsterdam; soils consisting of a layer of extracted sands below the asphalt.

Shadow Soil is a first test of a film project Coppes is working on this year, which will explore similar scans of toxins. The film will be completed in the autumn of 2022, after *Our Living Soil*, and screened in cinema in collaboration with Zone2Source.

Thanks to: Rustan Söderling, VRIZA: Lonnie van Brummelen and Hilde de Bruijn, Jordan Ellingwood, AMOLF Nanolab: Igor, Dylan and Hans, the AMOLF workshop: Jan, Iliya, Ricardo and Niels, the Self-Organizing Matter group, with special thanks to Arno van der Weijden.

Foto's: Thomas Lenden

Peatland Figures & Packaged Peat

Kate Foster

Kate Foster werkt sinds 2016 aan een langetermijnproject over veengebieden, waarvoor ze als kunstenaar samenwerkt met milieuprojecten buiten de traditionele kunstruimte. In 2022 is ze resident in het *World Soil Museum* in Wageningen, met als doel de dialoog over de waarden van veen te stimuleren. Kate's werk zal Nederlandse en Schotse veenlandthema's verbinden op de tentoonstelling *Our Living Soil* bij Zone2Source, het World Soil Congress in Glasgow en het Schotse veenherstelproject Peatland Connections. Deze samenwerkingen zullen een creatieve documentatie van het congres produceren die de dialoog over veengronden buiten het evenement voortzet. Dit zal online beschikbaar zijn, evenals tekeningen uit de collecties van het World Soil Museum en het onderzoek van Wageningen Universiteit. In de tentoonstelling fungeren haar tekeningen en installaties als rekvisieten voor dialoog.

Peatland Figures, een draagbare tentoonstelling met gevonden materialen, bestaat uit tekeningen die schaduwen creëren. Elke tekening symboliseert een andere menselijke connectie met veengebieden: de figuren articuleren activiteiten die een rol hebben gespeeld bij het creëren van de landschappen van vandaag.

Packaged Peat reflecteert op hoeveel veen er uit het Nederlandse landschap is verdwenen, maar weer opduikt als geïmporteerd tuinbouwproduct.

Kate Foster has been working since 2016 on a long-term project on peatlands, collaborating with environmental projects as a creative practitioner and working outside of the traditional art space. During 2022, she is resident in the World Soil Museum in Wageningen, aiming to stimulate dialogue about the values of wetlands. Kate's work continues to connect Dutch and Scottish peatland themes in the *Our Living Soil* exhibition at Zone2Source, at the World Soil Congress in Glasgow and the Scottish peatland restoration project Peatland Connections. In collaboration they will produce a creative documentation of the Congress to extend and widen the conversations beyond the event itself. This reiteration of the congress will be available online, together with ongoing drawings from the World Soil Museum collections and Wageningen University's research. Her drawings and installations presented here act as props for dialogue narrating relations of people to peatlands.

Peatland Figures, a portable exhibit using found materials, consists of drawings that create shadows. Each drawing symbolises a different human connection to peatlands: the

figures articulate activities that have played a part in creating today's landscapes. *Packaged Peat* reflects on how much peat has disappeared from the Dutch landscape – but reappears as an imported horticultural product.

Foto's: Thomas Lenden

masharu

masharu verzamelt aarde en doet onderzoek naar culturele tradities van het eten van aarde wereldwijd. Geofagie is de praktijk van het eten van aarde, die mensen al duizenden jaren kennen. In Afrika, Zuid-Amerika en Azië is het eten van aarde nog steeds een culturele, spirituele of medicinale gewoonte. Het Museum van Eetbare Aarde nodigt het publiek uit om kennis over voedsel en culturele tradities te herzien met behulp van creatieve en zintuiglijke benaderingen. Tot nu toe zijn er meer dan 400 grondsoorten uit 37 verschillende landen verzameld. Het project verbindt het verzamelen, documenteren, artistieke presentatie en vertelpraktijken met wetenschappelijke benaderingen voor de analyse van de collectie.

Voor *Our Living Soil* ontwikkelt masharu een nieuwe fase. Terwijl voorheen veel bodemclassificaties werden gebruikt en op de website van het Museum of Edible Earth het mogelijk is om monsters te classificeren in het land van herkomst, vorm, samenstelling en kleur, ontbrak het meest kritische onderdeel: smaak. Voor deze volgende fase experimenteert masharu met een interactief werk genaamd Taste of Earth for *Our Living Soil*. Het werk gebruikt een standaardmethodiek van wijnproeven

als vertrekpunt voor het verzamelen van ervaringen en indrukken. masharu heeft samen met een programmeur een interactieve bodemproeverij ontworpen om gevoelens en emoties van het publiek te verzamelen en te koppelen aan de collectie van het Museum of Edible Earth. Dit wordt gekoppeld aan een digitale database op een computerscherm in de tentoonstelling waar bezoekers hun eigen smaak aan kunnen toevoegen.

Onderzoek en tekst:	masharu, SasaHara
Grafisch ontwerp:	Olga Ganzha
Programmering en techniek:	William Ageneau, Andrew Revinsky,
Database management:	Pan Vanitcharoenthum, Marina Pankratova
Tekst redactie:	Irena Kobalchuk, Maya Rodenburg-Broido
Product ontwerp:	Basse Stittgen

The Museum of Edible Earth wordt ondersteund door Pauwhof Fonds en Niemeijer Fonds.

Pauwhof Fonds

masharu collects soil and researches cultural traditions of eating soil worldwide. Geophagy is the practice of eating soil and soil like substances, which people have known for thousands of years. In Africa, South America and Asia, eating soil is still a cultural, spiritual or medicinal custom. The Museum of Edible Earth invites the public to review knowledge about food and cultural traditions using creative and sensory approaches. So far, more than 400 soil types from 37 different countries have been collected. It links collecting, documenting, artistic presentation and storytelling practices with scientific approaches to the analysis of the collection.

For *Our Living Soil*, masharu is developing a new phase. While previously, many soil classifications were used and on the Museum of Edible Earth website, it is possible to classify samples in the country of origin, shape, composition and colour, the most critical component was missing: taste. For this next phase masharu experiments with an interactive work called Taste of Earth for *Our Living Soil*. The work uses a standard methodology of wine tasting as a departure point for collecting experiences and impressions. masharu collaborated with a programmer to design an interactive soil tasting as a way to collect feelings and emotions from the audience and link these to the collection of the Museum of Edible Earth.

This will be connected to a digital database displayed on a touch screen in the exhibition to which visitors can add their own taste impressions.

Around the Museum of Edible Earth, masharu is organising soil tastings in which the public is invited to reconsider our knowledge of soil, food and cultural traditions by addressing the question of how geophagical practices can change the way we interact with the earth.

Research and writing:	masharu, SasaHara
Graphic design:	Olga Ganzha
Programming and technical support:	William Ageneau, Andrew Revinsky,
Database management:	Pan Vanitcharoenthum, Marina Pankratova
Text editing:	Irena Kobalchuk, Maya Rodenburg-Broido
Product design:	Basse Stittgen

The Museum of Edible Earth is funded by Pauwhof Fonds and Niemeijer Fonds.

Foto's: Thomas Lenden

De Onkruidenier

De Onkruidenier ontwikkelen een *SchaduwTuin* in de ommuurde Kloostertuin van het Belgische paviljoen in het Amstelpark, gedurende een twee jaar lang publiek programma rond nieuwe natuur-cultuur verhalen. De *SchaduwTuin* is een onderdeel van *Our Living Soil* met een speciaal programma rond aarde en tuinieren.

De *SchaduwTuin* is een meerjarige samenwerking tussen Zone2Source en het collectief de Onkruidenier, bestaande uit Ronald Boer, Jonmar van Vlijmen en Rosanne van Wijk. De kunstpraktijk van de Onkruidenier neemt de vorm aan van veldwerk rond tuinieren en culturele verhalen over planten waarvoor we in het Amstelpark een kunstenaarstuin ontwikkelen. Hiervoor hebben we van Gemeente Amsterdam – in het kader van de regeling Vrije Ruimte waarmee ruimte gegeven wordt op leegstaande of braakliggende locaties aan pioniers die in een bijzondere maatschappelijke behoefte voorzien in Amsterdam – de beschikking gekregen over de ommuurde Belgische Kloostertuin. Deze tuin was jarenlang gesloten. Met de reanimatie van de Kloostertuin vraagt de Onkruidenier zich af hoe het begrip tuinieren kan transformeren naar een vorm waarin we ons als mens schikken naar processen in onze stadsnatuur. Welke andere relaties en verhoudingen met onze leefomgeving leren we dan ontdekken?

Onkruidenier werkt samen met vrijwilligers en deelnemers aan een tuin waarin nieuwe culturele verhalen over relaties van mensen en planten ontwikkeld worden, rond een uitgebreid publieksprogramma van workshops en expedities. De centrale vraag is: kan een park een gemeenschappelijke tuin zijn waar mensen hun relatie tot de natuur opnieuw vorm kunnen geven?

Tijdens de sessies in de *SchaduwTuin* gaan mensen samen met de kunstenaars aan de slag in de Belgische Kloostertuin waar we onze handen echt in de aarde kunnen steken terwijl we onderzoeken hoe een speculatieve taxonomie, gebaseerd op relationele classificaties, tot andere praktijken leiden van omgang met natuur.

De Onkruidenier is developing a *ShadowGarden* in the walled monastery garden of the Belgian pavilion in the Amstelpark for a two-year public programme on new nature-culture stories. The *ShadowGarden* is part of *Our Living Soil* with events on soil and gardening.

The *ShadowGarden* is a long-term cooperation between Zone2Source and the collective de Onkruidenier (consisting of Ronald Boer, Jonmar van Vlijmen and Rosanne van Wijk). The artistic practice of the Onkruidenier takes shape in fieldwork around gardening and cultural stories about plants, for which we are developing an artist's garden in the Amstelpark. For this project, the municipality of Amsterdam has provided the artists with the walled Belgian monastery garden under the Vrije Ruimte regulation which gives vacant spaces to pioneers who fulfill a particular social need in Amsterdam. This garden was closed for years. With the resuscitation of the Kloostertuin, De Onkruidenier wonders how the concept of gardening can be transformed into a form in which we as humans adapt to processes in our urban nature. What other relationships and relationships with our living environment do we learn to discover?

De Onkruidenier works with volunteers and participants on a garden in which new cultural stories about relationships between people and plants are developed around an extensive public programme of workshops and expeditions. The central question is: can a park be a communal garden where people can reshape their relationship with nature.

During the sessions in the *ShadowGarden*, people will work together with the artists in the Belgian monastery garden, where we can really put our hands on the earth. And to simultaneously investigate a speculative taxonomy based on relational classifications, leading to other practices dealing with nature.

Foto: Jonmar van Vlijmen

Foto: Zone2Source

BUITENWERKEN

- 1 **Floriade Fluisteringen** (audio play) – KCCM
- 2 **Laid Back** – Kevin van Braak
- 3 **Audio Dérides** (start audio tour) – Esther Hovers
- 4 **Journey to Meet Star-Gazers**
Chikako Watanabe
- 5 **Secret Garden** (start audio tour) – Justin Bennett
- 6 **Rhizotrons** – Debra Solomon
- 7 **Huiswandelingen** – Mariken Overdijk
- 8 **PIT Portaal** – Karin van Dam
- 9 **Plantsoensociologie** – de Onkruidenier
- 10 **Contemplatorium: area for
unknown rituals** – Rob Sweere
- 11 **Camera Obscura** – Rick Abelen
- 12 **Universe** – Robbert van der Horst
- D **De SchaduwTuin** – De Onkruidenier

LOCATIES

- A **het Glazen Huis**
tentoonstellingen
& presentaties
- B **Orangerie**
presentaties
& Park Studio
- C **Rietveld Paviljoen**
kantoor
- D **Belgische
Kloostertuin**

zone2source

Amstelpark 4
1083 HZ Amsterdam
info@zone2source.net
www.zone2source.net